

สถานการณ์อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์

นายจรินทร์ ชลไพศาล
กลุ่มวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจ
สำนักเหมืองแร่และสัมปทาน

อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากปูนซีเมนต์เป็นวัตถุดิบที่สำคัญที่ใช้ในการก่อสร้าง ซึ่งมีความสำคัญสำหรับเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐ (Mega project) ทั้งนี้ นอกจากสถานการณ์ของอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์จะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ในอุตสาหกรรมปลายน้ำที่ใช้ปูนซีเมนต์เป็นวัตถุดิบแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ของอุตสาหกรรมเหมืองแร่อีกด้วย เนื่องจากในการผลิตปูนซีเมนต์มีการใช้วัตถุดิบแร่ที่สำคัญหลายชนิด เช่น หินปูนเพื่ออุตสาหกรรมซีเมนต์ ยิปซัม และดินอุตสาหกรรมชนิดดินซีเมนต์ เป็นต้น ดังนั้น การศึกษาติดตามสถานการณ์อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของโลกจึงมีความสำคัญ

๑. อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของโลก

ในปัจจุบันกำลังการผลิตปูนซีเมนต์ของโลกอยู่ที่ระดับประมาณ ๓,๗๕๘ ล้านตันต่อปี ซึ่งบริษัทผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่ ๑๐ ราย มีกำลังการผลิตสูงสุดรวมกันประมาณร้อยละ ๓๓ ของกำลังการผลิตสูงสุดของโลก โดยบริษัท LafargeHolcim เป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดของโลก มีกำลังการผลิตสูงสุด ๒๘๗.๖ ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๗.๗ ของกำลังการผลิตของโลก (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ บริษัทผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่ ๑๐ อันดับแรกของโลก

อันดับ	บริษัท	กำลังผลิตสูงสุดรวม (ล้านตันต่อปี)	ร้อยละของ กำลังการผลิต สูงสุดรวม
๑	LafargeHolcim	๒๘๗.๖	๗.๗
๒	Anhui Conch	๒๑๗.๒	๕.๘
๓	HeidelbergCement	๑๙๕.๔	๕.๒
๔	CNBM	๑๗๖.๒	๔.๗
๕	Cemex	๘๔.๓	๒.๓
๖	China Resources	๗๙.๓	๒.๑
๗	Taiwan Cement	๖๙.๐	๑.๘
๘	Eurocement	๔๕.๒	๑.๒
๙	Votorantim Cimentos	๔๕.๐	๑.๒
๑๐	Buzzi Unicem	๓๗.๔	๑.๐

ที่มา: Global Cement Magazine, July - August ๒๐๑๖

ประเทศที่มีการผลิตปูนซีเมนต์มากที่สุดในโลก คือ จีน ซึ่งมีการผลิตปูนซีเมนต์สูงถึงประมาณ ๒,๓๕๐ ล้านตันต่อปี ประเทศที่มีผลผลิตปูนซีเมนต์รองลงมา คือ อินเดีย ซึ่งผลิตปูนซีเมนต์ประมาณ ๒๗๐ ล้านตันต่อปี โดยผลผลิตเกือบทั้งหมดถูกใช้ภายในประเทศ สำหรับประเทศไทยถึงแม้จะเป็นหนึ่งในประเทศผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่ในอาเซียนโดยมีการผลิตประมาณ ๓๖ ล้านตันต่อปี แต่มีสัดส่วนการผลิตไม่ถึงร้อยละ ๑ ของผลผลิตปูนซีเมนต์ของโลก

ถึงแม้สหรัฐอเมริกาจะเป็นประเทศผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่อันดับที่สามของโลก แต่ปริมาณผลผลิตยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ ทำให้ในปี ๒๕๕๘ สหรัฐอเมริกาต้องนำเข้าปูนซีเมนต์กว่า ๑๑.๓ ล้านตัน เป็นประเทศผู้นำเข้าปูนซีเมนต์รายใหญ่ที่สุดของโลก รองลงมา ได้แก่ ศรีลังกา และสิงคโปร์ ตามลำดับ

นอกจากประเทศจีนจะเป็นประเทศผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่ที่สุดของโลกแล้ว จีนยังเป็นผู้ส่งออกปูนซีเมนต์รายใหญ่ที่สุดของโลกอีกด้วย โดยในปี ๒๕๕๘ จีนมีการส่งออกปูนซีเมนต์ประมาณ ๑๕.๗ ล้านตัน ประเทศที่มีการส่งออกรองลงมา ได้แก่ ไทย และอิหร่าน ตามลำดับ (ตารางที่ ๒)

ตารางที่ ๒ การนำเข้าและส่งออกปูนซีเมนต์ระหว่างประเทศ

การนำเข้า ๒๕๕๘		การส่งออก ๒๕๕๘	
ประเทศ	ปริมาณ(ล้านตัน)	ประเทศ	ปริมาณ (ล้านตัน)
สหรัฐอเมริกา	๑๑.๓	จีน	๑๕.๗
ศรีลังกา	๗.๐	ไทย	๑๒.๖
สิงคโปร์	๖.๐	อิหร่าน	๑๒.๔
แอลจีเรีย	๕.๗	ตุรกี	๑๐.๗
กานา	๓.๙	ญี่ปุ่น	๑๐.๒

ที่มา: Global Trade Atlas

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการส่งออกต่อการผลิตจะเห็นว่าประเทศไทยมีสัดส่วนดังกล่าวค่อนข้างสูงมาก เมื่อเทียบกับประเทศผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่ของโลก หรือมีผลผลิตสูงกว่าความต้องการใช้ภายในประเทศค่อนข้างมาก กล่าวคือ ประเทศไทยมีการผลิตประมาณ ๓๖.๒ ล้านตัน ส่งออกประมาณ ๑๒.๖ ล้านตัน หรือมีสัดส่วนการส่งออกต่อการผลิตประมาณร้อยละ ๓๕ ในขณะที่ยวกันถึงแม้จีนจะมีปริมาณการส่งออกปูนซีเมนต์สูงกว่าไทย แต่สัดส่วนการส่งออกไม่ถึงร้อยละ ๑ ของผลผลิต

๒. อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของอาเซียน

อาเซียนประกอบด้วยสมาชิกในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวน ๑๐ ประเทศ มีประชากรรวมกันประมาณ ๖๐๙ ล้านคน มี GDP รวมประมาณ ๒.๖ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปัจจุบันมีกำลังการผลิตปูนซีเมนต์รวมกันประมาณ ๒๗๓ ล้านตันต่อปี คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ ๗ ของกำลังการผลิตปูนซีเมนต์ของโลกเป็นรองเพียงประเทศจีนและอินเดีย ประเทศที่มีกำลังการผลิตปูนซีเมนต์สูงที่สุด ได้แก่ เวียดนาม อินโดนีเซีย และไทย ตามลำดับ (ตารางที่ ๓)

ตารางที่ ๓ กำลังการผลิตปูนซีเมนต์สูงสุดของอาเซียน

	จำนวนโรงงาน	กำลังการผลิต (ล้านตัน/ปี)
เวียดนาม	๕๙	๙๔.๖
อินโดนีเซีย	๑๖	๖๖.๓
ไทย	๑๑	๔๙.๖
มาเลเซีย	๑๑	๒๗.๔
ฟิลิปปินส์	๑๗	๒๔.๘
เมียนมาร์	๑๔	๔.๙
สปป.ลาว	๘	๓.๔
กัมพูชา	๑	๒.๐
รวม	๑๓๗	๒๗๓

ที่มา: Global Cement Magazine, October ๒๐๑๖

ประมาณร้อยละ ๒๐ ของกำลังการผลิตปูนซีเมนต์สูงสุดของอาเซียน เป็นของผู้ผลิตปูนซีเมนต์ขนาดเล็กในประเทศเวียดนาม ซึ่งแต่ละบริษัทมีโรงงานเพียงแห่งเดียว ในขณะที่ประมาณร้อยละ ๑๘ ของกำลังการผลิตมาจากผู้ผลิตปูนซีเมนต์ข้ามชาติ (Multinational company) ซึ่งมีโรงงานในแต่ละประเทศประมาณ ๑ – ๓ โรงงานต่อบริษัท โดยบริษัทผู้ผลิตปูนซีเมนต์ข้ามชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในอาเซียน คือ LafargeHolcim

สำหรับกำลังการผลิตที่เหลือเป็นของผู้ประกอบการปูนซีเมนต์ระดับภูมิภาคจากประเทศเวียดนาม ไทย และอินโดนีเซีย เช่น VICEM, Indocement, Semen Indonesia, Siam Cement Group, Siam City Cement, Vissai เป็นต้น ทั้งนี้ Siam Cement Group หรือ SCG ของไทยเป็นบริษัทที่มีการลงทุนในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ในอาเซียนมากที่สุด โดยมีการลงทุนทั้งในประเทศไทย อินโดนีเซีย เมียนมาร์ กัมพูชา และ สปป.ลาว

๓. อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของไทย

ไทยเป็นประเทศผู้ผลิตปูนซีเมนต์รายใหญ่ในอาเซียน โดยมีผลผลิตประมาณ ๓๖.๒ ล้านตันต่อปี เป็นรองเพียงอินโดนีเซียและเวียดนาม ซึ่งมีผลผลิตประมาณ ๖๕ ล้านตันต่อปี และ ๖๑ ล้านตันต่อปี ตามลำดับ (ข้อมูลจาก USGS, ๒๐๑๖)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ประกอบการผลิตปูนซีเมนต์ในประเทศจำนวนทั้งสิ้น ๗ ราย ๑๒ โรงงาน โดยผู้ประกอบการรายใหญ่ ได้แก่ SCG ปูนซีเมนต์นครหลวง และทีพีโอโพลิน ซึ่งมีกำลังการผลิตสูงสุดรวมกันกว่าร้อยละ ๘๕ ของกำลังการผลิตปูนซีเมนต์สูงสุดทั้งประเทศ (ตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ กำลังการผลิตปูนซีเมนต์สูงสุดของไทย

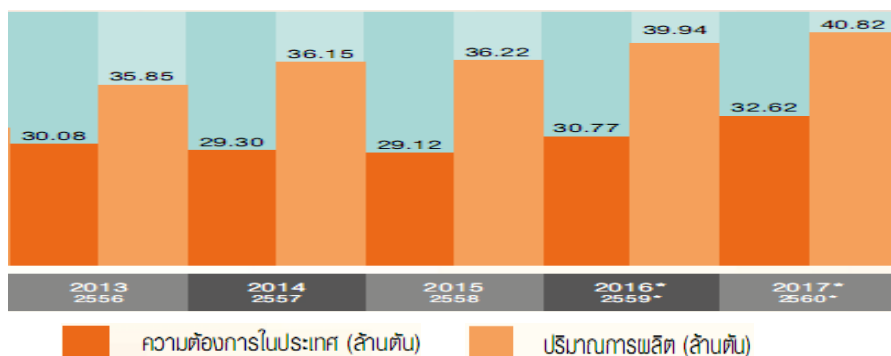
บริษัท	ที่ตั้ง	กำลังการผลิตสูงสุด (ล้านตัน/ปี)	ร้อยละของ กำลังการผลิต สูงสุดรวม
เอสซีจี ซีเมนต์ – ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง	ลำปาง สระบุรี นครศรีธรรมราช	๒๓.๒	๓๘.๖
ปูนซีเมนต์นครหลวง	สระบุรี	๑๔.๘	๒๔.๖
ทีพีโอโพลิน	สระบุรี	๑๓.๐	๒๑.๖
ปูนซีเมนต์เอเชีย	สระบุรี	๕.๐	๘.๓
ชลประทานซีเมนต์	นครสวรรค์ เพชรบุรี	๒.๓	๓.๙
ภูมิไจไทยซีเมนต์	สระบุรี	๑.๐	๑.๖
ปูนซีเมนต์ตราลูกโลก	สระบุรี	๐.๘	๑.๔

ที่มา: สมาคมอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ไทย

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของไทย คาดว่าจะมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากผลของการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐ (Mega project) ทั้งนี้ นายกานต์ ตระกูลสุน กรรมการบริษัท SCG และที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจคาดการณ์ว่าในปี ๒๕๕๙ การบริโภคปูนซีเมนต์ของไทยจะขยายตัวประมาณร้อยละ ๓ ตามการเพิ่มขึ้นของ GDP

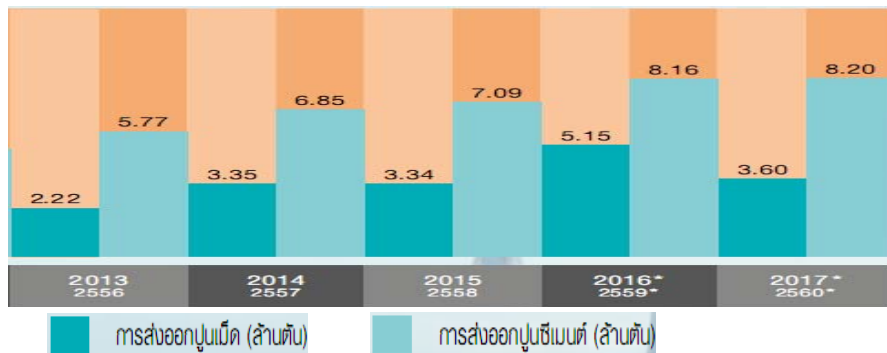
ในขณะที่สมาคมอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ไทย คาดการณ์ว่า ในปี ๒๕๕๙ ความต้องการใช้ปูนซีเมนต์ภายในประเทศจะอยู่ที่ระดับ ๓๐.๘ ล้านตัน ขยายตัวประมาณร้อยละ ๕.๖ เมื่อเทียบกับปีก่อน และจะเพิ่มขึ้นเป็น ๓๒.๖ ล้านตันหรือขยายตัวร้อยละ ๖.๐ ในปีถัดไป (รูปที่ ๑)

รูปที่ ๑ ปริมาณการผลิตและความต้องการใช้ปูนซีเมนต์ภายในประเทศของไทย

สำหรับการส่งออก สมาคมอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ไทยคาดการณ์ว่า ในปี ๒๕๕๙ จะมีการส่งออกปูนเม็ดประมาณ ๕.๒ ล้านตัน ส่งออกปูนซีเมนต์ ๘.๒ ล้านตัน และในปี ๒๕๖๐ จะส่งออกปูนเม็ดลดลงมาอยู่ที่ระดับ ๓.๖ ล้านตัน และส่งออกปูนซีเมนต์ ๘.๒ ล้านตัน (รูปที่ ๒)

รูปที่ ๒ ปริมาณการส่งออกปูนเม็ดและปูนซีเมนต์ของไทย

อ้างอิง

Global Cement Magazine, ASEAN - rising up the ranks - part ๑, October ๒๐๑๖

Global Cement Magazine, Top ๑๐ Cement Producer Profiles, July - August ๒๐๑๖

U.S. Geological Survey - USGS (๒๐๑๖), Mineral Commodity Summaries (Cement), January ๒๐๑๖

สมาคมอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ไทย www.thaicma.or.th

หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, ยอดใช้ปูนซีเมนต์ขยับดัชนีชี้สัญญาณบวกเศรษฐกิจฟื้น, วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙,

<http://www.thansettakij.com/๒๐๑๖/๐๔/๒๑/๔๔๔๕๕๔>